

Hallituksen kuntauudistus vs. Keskustan vaihtoehto

	Hallituksen kuntauudistuslinja	Keskustan vaihtoehto
1. Käsitys kunnasta	Kunnan ainoa tehtävä on järjestää palveluja.	Kunta on ihmisten yhteisö. Palvelutehtävien lisäksi kunnilla on merkittäviä kehittämistehtäviä. Kunta luo alueelle elinvoimaa. Kunta on kansanvallan kivijalka, joka luo edellytykset kansalaisvaikuttamiselle ja kansalaisyhteiskunnan toteutumiselle.
2. Uudistuksen tarpeellisuus	Uudistustyö on välttämätöntä, koska palvelutarpeet kasvavat, kuntatalous kiristyy ja työvoimapula uhkaa.	Uudistustyö on välttämätöntä samoilla perusteilla, mutta sitä ei voi toteuttaa hallituksen yksiniit-tisen linjan mukaisesti. Uudista-minen on paljon muuta kuin kun-tarajojen uudelleen piirtämistä.
3. Tavoite	Palvelujen turvaaminen kuntaliitok-silla, jolloin saataisiin huomattavat säästöt kuntien hallintomenoissa (väite ei pidä paikkansa, koska kun-tien yhteenlasketut hallintomenot ovat n. 2-3 % kuntien kokonaisme-noista).	Palvelujen turvaaminen yhdever-taisesti kunta- ja palvelu-rakenteita uudistamalla (tuotta-vuutta edistävät toimet), kuntien yhteistyötä tiivistämällä, palvelu-jen saavutettavuus koko maassa, kuntalaisten vaikuttamis-mahdollisuuksien turvaaminen.
4. Mihin uudistus keskittyy?	Ensisijaisesti kuntarajat ja – raken-teet. Unohdetaan täysin ongelman ydin: miten sosiaali- ja terveyden-huollon palvelut tulevaisuudessa jär-jestetään ja rahoitetaan? Hallituksen linjassa on valuvika ja väärä näkö-kulma.	Hyvinvointiyhteiskunnan sekä lä-hipalvelujen ja – vaikuttamisen turvaaminen, palvelujen sisältöjen ja tuottamistapojen uudistaminen sekä rahoituksen uudelleenarviointi.
5. Mihin uudistuslinja perus-tuu?	Palvelujen ja päätöksenteon keskit-tämisen ideologia, mielikuvat ja slo-ganit. Tutkimustiedot, asiantuntijoi-den arviot, ulkomailta saadut koke-mukset sekä kuntien mielipiteet si-vuutettu.	Kokemukset jo tehdyistä uudis-tuksista, tutkimustieto, asiantunti-joiden sekä kyselyihin perustuvat arviot, kuntien motiivointi ja si-touttaminen.
6. Mitä uudistus sisältää?	Ensisijaisia ovat hallituksen piirtä-mät ja päättämät lähinnä työssä-käyntialueisiin tms. perustuvat uudet suurkunnat, jotka huolehtisivat kai-kesta. Tavoite on karsia kuntien vä-linen yhteistyö minimiin. Suurkun-nille siirrettäisiin nykyisten kuntayh-tymien hoitamia tehtäviä. Kuntien välinen yhteistyö sallittaisiin vain poikkeustapauksissa.	Tunnustetaan kuntien ja alueiden erilaisuus (etäisyydet, tulopohja, väestön ikärakenne), huomioi-daan paikalliset ja alueelliset haasteet ja vahvuudet, jotka vaa-tivat erilaisia ratkaisuja: vapaaeh-toiset kuntaliitokset, kuntien väli-sen yhteistyön tiivistäminen ja kehittäminen sekä alue-/lähikuntamalli.
7. Kuntaliitokset	Tehdään hallituksen piirtämän kun-takartan perusteella, pakkoliitoksia ja taloudellisia pakotteita on väläy-tetty.	Kuntaliitoksia tarvitaan, mutta ne on toteutettava vapaaehtoisesti. Ei pakkoa tai taloudellista pakotta-mista, mahdolliset kannustimet.
8. Valmistelutapa	Virkamiesvalmisteluna ministerei-den valtiosihteereiden ohjauksessa, kuntia kuullaan vasta jälkikäteen erittäin nopealla aikataululla.	Parlamentaariselta valmistelupoh-jalta samanaikaisesti kuntia kuul-len.

	Hallituksen kuntauudistuslinja	Keskustan vaihtoehto
9. Uudistuksen aikataulu	Kovalla kiireellä ja kertarysäyksellä kuntarakenne uusiksi jo tämän vaalikauden aikana (aikataulu epärealistinen, koska samalla tarvitaan myös uusi kuntalaki, uusi valtioneosuuslaki sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki).	Evoluutio revolution sijaan: hallittu ja vaihteittain etenevä tavoitteellinen uudistus kuntien uudistustarpeiden mukaan.
10. Kuntien kuuleminen	Muodollinen ja jälkikäteen tehtävä hätäinen kuulemiskierros, joka tuskin vaikuttaa ennalta piirrettyyn kuntakarttaan, koska aikataulu on erittäin kireä (<i>ylhäältä alaspäin</i>).	Vuorovaikutuksessa kuntiin ja kuntalaisiin, jolloin saadaan aikaan sitoutumista uudistuksiin (<i>alhaalta ylöspäin</i>).
11. Suhtautuminen kunnissa jo tehtyihin uudistuksiin	Paras-prosessit keskeytetään, muodostetut sote-yhteistoiminta-alueet puretaan, toteutettujen kuntaliitosten riittävyys arvioidaan uudelleen.	Paras-hankkeesta saatujen kokemusten ja tutkimusten hyödyntäminen, joiden pohjalta uudistustyötä voidaan kehittää edelleen.
12. Kuntien välinen yhteistyö	Kuntien välistä yhteistyötä karsitaan tietoisesti, jotta kuntaliitoksille ei olisi vaihtoehtoa: kielletään kuntayhtymät ja Kuntaliiton ajama pii-ri-malli sekä puretaan juuri muodostetut sote-yhteistoiminta-alueet. Kuntien yhteistyömuotona sallitaan vain ns. isäntäkuntamalli sinne, missä kuntaliitos ei ole mahdollinen.	Kuntien välistä yhteistyötä on kehitettävä ja tiivistettävä, kuntayhteistyön erilaisten mallien kehittäminen.
13. Suhtautuminen kunnalliseen demokratiaan?	Kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen ei ole ollut valmistelussa erityisemmin esillä, vaikka uuden kuntakartan mukana poistuu useita tuhansia kunnallisia luottamushenkilöitä. Kunnista tulee kasvottomia ja kuuluuko asukkaan ääni uudessa suurkunnassa?	Lähivaikuttamisen turvaaminen ja paikallisdemokratia on Keskustan yksi päätavoite (tärkeää kansalaisyhteiskunnan toimivuudelle ja alueelliselle elinvoimalle).
14. Kuntuuudistuksen laajempi merkitys	Ihmisten voimavarat hukkuvat rakenteita korostavan uudistuksen jalkoihin. Yhteisöllisyys murenee, yksilökeskeisyys voimistuu, ihmisestä tehdään palvelujen passiivinen käyttäjä, jolloin kuntien menot kasvavat.	Yhteisöllisyyden, vapaaehtoistoiminnan sekä oma vastuun, ky- lätoiminnan ja ihmisten omatoimisuuden hyödyntäminen, jolla säästetään kuntien kustannuksia.